

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού

**4 ΧΡΟΝΙΑ ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

**ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ**

Δεκέμβρης 2007

Η παρούσα ενημέρωση δίνεται με αφορμή την **11^η Δεκεμβρίου, Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού**. Στο κείμενο που ακολουθεί συνοψίζονται οι μέχρι σήμερα παρεμβάσεις και διαπιστώσεις του Συνηγόρου του Πολίτη στο πλαίσιο της αποστολής του ως Συνηγόρου του Παιδιού, ξεκινώντας από τον Ιούλιο του 2003, οπότε διορίστηκε στην Ανεξάρτητη Αρχή Βοηθός Συνήγορος για το Παιδί και συγκροτήθηκε ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού. Ο Συνήγορος του Παιδιού είναι πλαισιωμένος από διεπιστημονική ομάδα και λειτουργεί σύμφωνα με τις προβλέψεις του ν.3094/03 και τα πρότυπα που έχουν συμφωνηθεί από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνηγόρων του Παιδιού (ENOC), του οποίου είναι μέλος.

Αναφορές

Στη διάρκεια των 4,5 χρόνων λειτουργίας του (μέχρι το Νοέμβριο του 2007) ο Συνήγορος του Παιδιού δέχθηκε συνολικά **1180 αναφορές** από πολίτες. Οι αναφορές που δέχεται η Αρχή για παραβιάσεις δικαιωμάτων ανηλίκων αυξάνονται διαρκώς (βλ. παράρτημα). Κατά το τρέχον έτος η αύξηση αναφορών είναι της τάξεως του +17% έναντι του προηγούμενου.

Ως προς τις **θεματικές κατηγορίες των υποθέσεων** με τις οποίες έχει ασχοληθεί ο Συνήγορος του Παιδιού, πρώτη είναι αυτή της εκπαίδευσης (38,1%). Ακολουθούν:

- η οικογένεια και υποκατάστατη φροντίδα, στην οποία περιλαμβάνονται θέματα γονικής επιμέλειας, σχέσεις γονιών – παιδιών, υιοθεσίες και αναδοχές, η επικοινωνία παιδιών με τον γονέα με τον οποίο δεν διαμένουν μαζί, κ.α. (18,7%)
- η υγεία, πρόνοια και κοινωνική ασφάλιση ανηλίκων, κατηγορία στην οποία περιλαμβάνονται και οι παιδικοί σταθμοί (12,4%)
- η υποδοχή αλλοδαπών μεταναστών και προσφύγων, στην οποία περιλαμβάνονται και υποθέσεις οικογενειακής συνένωσης (12,3%)
- η κακοποίηση και εκμετάλλευση ανηλίκων (6,6%),
- θέματα σχετικά με την ταυτότητα και τα πιστοποιητικά γέννησης (3,9%), η κοινωνική συμμετοχή και ψυχαγωγία (3,2%), το επίπεδο ζωής και διαβίωσης (2,4%), το παιδί ως καταναλωτής (1,8%) κ.α.

Ειδικότερα, από τις υποθέσεις που σχετίζονται με την εκπαίδευση, η μεγαλύτερη υποκατηγορία (25,6%) αφορά τα ειδικά μέτρα υποστήριξης των αδυνάτων (Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής, παράλληλη στήριξη, Κέντρα Διάγνωσης και Αξιολόγησης και Υποστήριξης, κ.α.), η δεύτερη (24,7%) αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση (εγγραφές, μεταγραφές, κλπ), η τρίτη (17,9%) θέματα οργάνωσης των σχολείων (συνθήκες λειτουργίας, εξετάσεις, εκδρομές, κλπ) και ακολουθούν θέματα συμπεριφοράς και συνύπαρξης, όπως σχέσεων μαθητών – εκπαιδευτικών, βίας μεταξύ μαθητών και επιβολής πειθαρχικών

κυρώσεων (15,9%), υποδομή σχολικών εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και βοηθημάτων (9,4%), θέματα φοίτησης, δηλαδή απουσιών, αποχής και διαρροής (4,1%), κ.α.

Ως προς τις αναφορές σχετικά με ειδικές κοινωνικές ομάδες παιδιών, πρώτη κατηγορία αφορά τα παιδιά με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (36,6%), ακολουθούν τα παιδιά μετανάστες χωρίς άδεια παραμονής (26,2%), μετανάστες με άδεια παραμονής (18%), παιδιά Ρομά / τσιγγάνοι (10,5%), άλλες μειονότητες (3,5%), πρόσφυγες – αιτούντες άσυλο (3,4%) κ.α.

Οι αναφορές υποβάλλονται στον Συνήγορο του Παιδιού κατά το μεγαλύτερο ποσοστό **από** μητέρες των παιδιών που καταγγέλλουν παραβιάσεις δικαιωμάτων τους (27,7%), ακολουθούν οι πατέρες (24,7%), ενώ 4,5% των αναφορών υποβάλλονται και από τους δύο γονείς. Οι αναφορές προέρχονται επίσης από συγγενείς των παιδιών (11,7%) ενώσεις - σωματεία προσώπων (6,5%) και τρίτους πολίτες που είχαν άμεση αντίληψη της παραβίασης (6,3%). Οι επαγγελματίες προσφεύγουν στο Συνήγορο του Παιδιού ζητώντας την παρέμβασή του σε ποσοστό **10,2** %, και ειδικότερα, οι εκπαιδευτικοί σε ποσοστό 5,5%, στελέχη πρόνοιας 2,4%, υγείας 1,8%, ενώ άλλοι δημόσιοι λειτουργοί 0,5%.

Από το σύνολο των αναφορών προς τον Συνήγορο του Παιδιού μόνο **5,6%** έχουν υποβληθεί από τα ίδια τα παιδιά (ποσοστό που σταδιακά αυξάνεται). Το σχετικά μικρό αυτό ποσοστό αποδίδεται αφενός στο ότι τα παιδιά δεν γνωρίζουν επαρκώς τον θεσμό, αφετέρου στο ότι η γραπτή αναφορά δεν είναι ένα μέσο με το οποίο ένα παιδί συνήθως διεκδικεί την προστασία των δικαιωμάτων του. Αντίθετα, κατά τη διάρκεια των συναντήσεων του Συνηγόρου του Παιδιού με παιδιά και εφήβους σε σχολεία και ιδρύματα, αναφέρονται προφορικά, δημόσια ή κατ' ιδίαν, πάρα πολλές περιπτώσεις παραβιάσεων και δίνονται συμβουλές και οδηγίες στα παιδιά για το πώς μπορούν να ενεργήσουν για την προάσπισή τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, και εφόσον υπάρχει συγκατάθεση του παιδιού, ο Συνήγορος ενεργεί άμεσα διαμεσολαβώντας στη διεύθυνση σχολείων και ιδρυμάτων ή σε άλλους φορείς, προκειμένου να διευκολύνει την επίλυση των αναφερόμενων προβλημάτων.

Η ειδική τηλεφωνική γραμμή χωρίς χρέωση 800.11.32000 που έχει καθιερώσει ο Συνήγορος του Παιδιού για την επικοινωνία του με ανηλίκους, έχει δώσει τη δυνατότητα επίσης σε ορισμένα παιδιά να επικοινωνούν με την Αρχή, ωστόσο φαίνεται ότι η άμεση επαφή είναι ο καλύτερος τρόπος για ένα παιδί να εκφράζει τις ανησυχίες του και να αναφέρει παραβιάσεις δικαιωμάτων του.

Στατιστικοί πίνακες σχετικά με τις υποθέσεις που απασχόλησαν το Συνήγορο του Παιδιού μέσω αναφορών, παρατίθενται στο τέλος του κειμένου αυτού.

Πρωτοβουλίες

Σημαντικό μέρος της δράσης του Συνηγόρου του Παιδιού αφορά πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει, ανεξάρτητα από αναφορές, για να παρακολουθεί την εφαρμογή της διεθνούς και εθνικής νομοθεσίας για τα παιδιά, να επικοινωνεί με τα παιδιά, με επαγγελματίες που εργάζονται μαζί τους και με γονείς, να αποτυπώνει την κατάσταση της εκπαίδευσης, των υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας, των δομών φιλοξενίας και δημιουργικής απασχόλησης και γενικότερα των φορέων που απευθύνονται στα παιδιά, να συνεργάζεται με φορείς που ασχολούνται με τα παιδιά για την διάδοση των δικαιωμάτων του παιδιού και την ευαισθητοποίηση επαγγελματιών και του κοινού και τέλος να προβαίνει σε διαπιστώσεις και προτάσεις προς την Πολιτεία με σκοπό την βελτίωση της νομοθεσίας, της πολιτικής και των θεσμών για το παιδί.

Από την έναρξη λειτουργίας του μέχρι σήμερα ο Συνήγορος του Παιδιού έχει πραγματοποιήσει πολύ μεγάλο αριθμό επισκέψεων σε σχολεία, ιδρύματα, υπηρεσίες, κέντρα για παιδιά και νέους, νοσοκομεία, κατασκηνώσεις, χώρους κράτησης εφήβων και οικισμούς Ρομά / τσιγγάνων και έχει επικοινωνήσει με ένα πολύ μεγάλο αριθμό ενηλίκων μέσα από ομιλίες, εκδηλώσεις και σεμινάρια για επαγγελματίες. Συγκεκριμένα, έχει πραγματοποιήσει περισσότερες από 150 συναντήσεις και συζητήσεις με ομάδες μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 90 επισκέψεις σε ιδρύματα παιδικής προστασίας, χώρους φιλοξενίας και περίθαλψης παιδιών και εφήβων, όπως και χώρους κράτησης και έχει επισκεφτεί περισσότερες από 50 πόλεις και νησιά της επικράτειας, όπου οργάνωσε ομιλίες, εκδηλώσεις και σεμινάρια για διάφορα θέματα αρμοδιότητάς του.

Στις πρωτοβουλίες του Συνηγόρου του Παιδιού που αφορούν τη διάδοση των Δικαιωμάτων του Παιδιού περιλαμβάνονται η έκδοση και διακίνηση 80.000 ενημερωτικών φυλλαδίων για παιδιά και εφήβους, 120.000 σελιδοδεικτών που στάλθηκαν και διανεμήθηκαν σε μαθητές πρώτης γυμνασίου κατά τη σχολική χρονιά 2006-2007, ενημερωτικών εντύπων για ενήλικες, και αφισών. Επίσης έχει γίνει παραγωγή και διακίνηση ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών μηνυμάτων, ηλεκτρονικών μηνυμάτων ενημέρωσης και λειτουργία της ιστοσελίδας www.0-18.gr στην οποία παρουσιάζεται το έργο της Αρχής, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τα σημαντικότερα κείμενα που έχουν εκδοθεί στη διάρκεια λειτουργίας της.

Στη διάρκεια της τετραετίας ο Συνήγορος του Παιδιού διεξήγαγε επίσης μεγάλο αριθμό συναντήσεων με εκπροσώπους υπουργείων, δημοσίων οργανισμών και μη κυβερνητικών οργανώσεων που ασχολούνται με τα παιδιά. Μια από τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες του στον τομέα αυτό είναι η δημιουργία και ο συντονισμός του «Δικτύου για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Σωματικής Τιμωρίας στα Παιδιά», που δημιουργήθηκε το 2005.

Η ακρόαση των απόψεων και η προώθηση της συμμετοχής των παιδιών

Ο Συνήγορος του Παιδιού, ακολουθώντας τις πρακτικές των ομολόγων θεσμών της Ευρώπης, δίνει μεγάλη έμφαση στην προσεκτική ακρόαση των απόψεων των παιδιών για τα ζητήματα τα οποία τους αφορούν, σε εφαρμογή της πρόβλεψης του άρθρου 12 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Εκτός από τις επισκέψεις του σε σχολεία και άλλους χώρους που προαναφέρθηκαν, το 2007 και συγκεκριμένα την 21^η Απριλίου, 40 χρόνια μετά την απόπειρα κατάλυσης της δημοκρατίας στην Ελλάδα, διεξήγαγε για πρώτη φορά μια συνάντηση με μαθητές από διαφορετικά γυμνάσια και λύκεια της Αττικής, που ονομάστηκε «Ημέρα Διαλόγου» με θέμα «**Ακούγομαι, εκφράζομαι, συμμετέχω** σε ένα σχολείο που μας σέβεται και μας υπολογίζει». Από τη συνάντηση αυτή προέκυψαν πολύ ενδιαφέρουσες **προτάσεις** των μαθητών, που περιλήφθηκαν σε σχετικό ερωτηματολόγιο, μέσω του οποίου συγκεντρώνονται οι απόψεις και άλλων μαθητών από όλη τη χώρα. Στις αρχές του 2008 προγραμματίζεται μια δεύτερη παρόμοια συνάντηση στη Θεσσαλονίκη, ενώ παράλληλα ενημερώνονται και σχολεία όλης της επικράτειας τα οποία μπορούν να διεξάγουν σχετικές συζητήσεις στις τάξεις τους και να αποστέλλουν τις προτάσεις τους στο Συνήγορο. Σκοπός είναι αφού γίνει συγκέντρωση και καταγραφή των προτάσεων των μαθητών να διαβιβαστούν αυτές μαζί με τα σχόλια του Συνηγόρου του Παιδιού προς το Υπουργείο Παιδείας.

Η Εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (v.2101/92)

Ο Συνήγορος του Παιδιού παρακολουθεί μέσα από τη δράση του την εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Ελλάδα, όπου άλλωστε αποτελεί νόμο αυξημένης τυπικής ισχύος (v.2101/92). Η Αρχή ανησυχεί διότι δεν έχουν γίνει ακόμη αρκετά βήματα για την διάδοση της Σύμβασης στο πλατύ κοινό, όπως συμβατικά είναι υποχρεωμένη να κάνει η Ελληνική Πολιτεία. Οι επαγγελματίες που ασχολούνται με τα παιδιά δεν έχουν ως επί το πλείστον γνώση της Σύμβασης, ενώ η σχετική θεματική δεν περιλαμβάνεται επαρκώς στο αναλυτικό πρόγραμμα των σχολείων, όπου κανονικά θα πρέπει να διδάσκονται τα Δικαιώματα και η Σύμβαση με συμμετοχικές εκπαιδευτικές μεθόδους. Τέλος ο Συνήγορος του Παιδιού έχει ήδη εκφράσει την ανησυχία του για το γεγονός ότι η Ελληνική κυβέρνηση δεν έχει υποβάλει ακόμη προς την Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ τις οφειλόμενες εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης για τις δύο πενταετίες 1995-2000 και 2000-2005.

Ο Συνήγορος του Παιδιού, επιχειρώντας να συμβάλει στη διάδοση της Σύμβασης, προέβη σε έκδοση της *Σύμβασης με απλά λόγια*, με σκοπό την εκπαιδευτική χρήση και διακίνησή της.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Ο Συνήγορος του Παιδιού καλωσόρισε την πρωτοβουλία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης να συντάξει ένα Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που ανακοινώθηκε τον Απρίλιο του 2007. Ωστόσο το κείμενο που δόθηκε από το Υπουργείο σε δημοσιότητα προς δημόσια διαβούλευση, έκανε μόνο επιγραμματική αναφορά σε δράσεις και δεν περιλάμβανε ακόμη τα απαραίτητα στοιχεία που θα μπορούσαν να το καταστήσουν ένα Σχέδιο **εθνικής πολιτικής** προς την κατοχύρωση και υλοποίηση των δικαιωμάτων των ανηλίκων που ζουν στην χώρα. Συγκεκριμένα, όπως υποστήριξε ο Συνήγορος σε συνάντηση αλλά και σε σχετική επιστολή του προς το Υπουργείο¹, είναι απαραίτητο το Σχέδιο αυτό να περιλαμβάνει συγκεκριμένο επιχειρησιακό πλάνο, με πρόβλεψη διαδικασιών συμμετοχής όλων των συναρμόδιων υπουργείων και φορέων (δημοσίων και μη κυβερνητικών), δέσμευση πόρων, συγκεκριμένους στόχους, χρονοδιάγραμμα υλοποίησης και σύστημα αποκεντρωμένης εφαρμογής, παρακολούθησης και αξιολόγησης. Το θέμα αυτό παραμένει ανοικτό καθώς δεν έχουν ακόμη ανακοινωθεί τα επόμενα βήματα για την συγκεκριμενοποίηση, υιοθέτηση από το Κοινοβούλιο και υλοποίηση του Σχεδίου αυτού.

Διεθνής Δραστηριότητα

Ο Συνήγορος του Παιδιού συμμετείχε ενεργά στις εργασίες του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνηγόρων του Παιδιού (ENOC), στο οποίο διετέλεσε Πρόεδρος ο Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Παιδιού κ. Γιώργος Μόσχος από τον Απρίλιο του 2006 μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2007. Τον Σεπτέμβριο του 2006 διεξήχθη στην Αθήνα το ετήσιο συνέδριο των Ευρωπαίων Συνηγόρων του Παιδιού. Επίσης, ο Συνήγορος του Παιδιού εκπροσωπήθηκε και έκανε παρουσιάσεις σε μεγάλο αριθμό επιστημονικών ημερίδων και συναντήσεων που διοργάνωσαν το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και άλλοι διεθνείς οργανισμοί και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Συμμετείχε με ομιλίες στο πρώτο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Βερολίνο 2007) και σε συνάντηση των Ευρωπαίων Υπουργών Παιδείας στην Κωνσταντινούπολη (Απρίλιος 2007). Διοργάνωσε ακόμη συνάντηση των Βαλκάνιων Συνηγόρων που έχουν στην αρμοδιότητα θέματα δικαιωμάτων του Παιδιού (Θεσσαλονίκη 2005) όπως και ανταλλαγές με ομόλογους θεσμούς από πολλές χώρες της Ευρώπης, για την απόκτηση και μετάδοση τεχνογνωσίας σχετικά με την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

¹ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ Ιούλιος 2007

Παρακάτω συνοψίζονται οι **σημαντικότερες ενέργειες, διαπιστώσεις και προτάσεις** του Συνηγόρου του Παιδιού στα θέματα εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Παιδιού με τα οποία έχει ασχοληθεί μέχρι σήμερα.

Πρόνοια – Παιδική Προστασία – Υποστήριξη Παιδιών και Οικογενειών

Ο Συνηγόρος του Παιδιού εκτιμά ότι η πρόνοια και η παιδική προστασία στην Ελλάδα υστερούν δραματικά και δεν επιτυγχάνουν να καλύψουν τις ολοένα αυξανόμενες ανάγκες. Συγκεκριμένα, όπως έχει επισημάνει επανειλημμένα στις Ετήσιες Εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη στη Βουλή και σε σχετικά Πορίσματα που έχει εκδώσει² :

- Οι αποκεντρωμένες ψυχο-κοινωνικές **υπηρεσίες** δεν είναι κατάλληλα στελεχωμένες ούτε ειδικευμένες για την αντιμετώπιση σοβαρών οικογενειακών προβλημάτων. Οι υπηρεσίες της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης είναι επιφορτισμένες με ποικίλες αρμοδιότητες και δεν επαρκούν για προληπτικούς ελέγχους, επισταμένες κοινωνικές έρευνες και ενέργειες υποστήριξης των παιδιών και των οικογενειών τους. Η αυτοδιοίκηση Α΄ βαθμού δεν διαθέτει δέσμια αρμοδιότητα για τις κοινωνικές υπηρεσίες με αποτέλεσμα να υπάρχει έλλειψη πόρων, μεγάλη απόκλιση και αδυναμία ελέγχου των παρεχόμενων από τους δήμους υπηρεσιών.
- Τα **επιδόματα** για τα απροστάτευτα παιδιά είναι καθηλωμένα σε απαράδεκτα χαμηλά επίπεδα και η υποστήριξη των φτωχών, μονογονεϊκών και πολυτεκνικών οικογενειών είναι σχεδόν ανύπαρκτη.
- Οι **εισαγγελίες ανηλίκων** που έχουν κατά νόμο την αρμοδιότητα της λήψης μέτρων για την προστασία των παιδιών, των οποίων η επιμέλεια ασκείται πλημμελώς, έχουν υπερβολικό φόρτο εργασίας, λόγω και άλλων αρμοδιοτήτων τους, και δεν πλαισιώνονται από κοινωνικές υπηρεσίες, όπως έχει προβλεφθεί από το νόμο (ν.2447/96)
- Τα **δημόσια ιδρύματα παιδικής προστασίας** είναι υποστελεχωμένα και δεν υπάγονται σε σύστημα προδιαγραφών και πιστοποίησης. Επίσης συχνά καλούνται να φιλοξενήσουν παιδιά και εφήβους με ειδικά προβλήματα (κακοποίηση, ψυχικές διαταραχές, παραβατική συμπεριφορά, τοξικοεξάρτηση, προσφυγιά κλπ) για τα οποία δεν διαθέτουν κατάλληλη στελέχωση ή μέσα για την κάλυψη των αναγκών τους.
- Οι **μονάδες φιλοξενίας και περίθαλψης των μη κυβερνητικών φορέων και της εκκλησίας** δεν έχουν πιστοποιηθεί και δεν ελέγχονται ούτε υποστηρίζονται επαρκώς από την Πολιτεία
- Απουσιάζουν μικρές δομές φιλοξενίας (ξενώνες) για **εφήβους**, ανταποκρινόμενες στις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες της εφηβικής ηλικίας.
- Η εκπαίδευση και εποπτεία των στελεχών που εργάζονται στις δομές πρόνοιας υστερεί δραματικά, ειδικά μάλιστα στο πεδίο σεβασμού των δικαιωμάτων του παιδιού.

² ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ: «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ», **Μάρτιος 2004**, ΔΟΜΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ ΜΕ ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ, **Ιούλιος 2005**, ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΑΙΔΟΠΟΛΗΣ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ, **Δεκέμβριος 2006**.

- Ο θεσμός της **αναδοχής** δεν υλοποιείται επαρκώς, καθώς δεν έχουν εκδοθεί τα προβλεπόμενα Προεδρικά Διατάγματα που να προβλέπουν την υποστήριξη του θεσμού από ειδικές αποκεντρωμένες υπηρεσίες και πόρους.
- Ο θεσμός της δημόσιας **υιοθεσίας** εξακολουθεί να εφαρμόζεται με εξαιρετικά χρονοβόρες διαδικασίες, με αποτέλεσμα να ευνοούνται οι ιδιωτικές υιοθεσίες που επιτρέπουν την ανάπτυξη του εμπορίου βρεφών, για την αποτροπή του οποίου και την προστασία των δικαιωμάτων των υιοθετούμενων παιδιών χρειάζονται αυστηρότερες ασφαλιστικές δικλείδες.

Ληξιαρχικές πράξεις

- Ο Συνήγορος του Παιδιού έχει διαπιστώσει ότι αρκετά ληξιαρχεία δεν είναι ενημερωμένα για τη διαφορά μεταξύ ονοματοδοσίας και βάπτισης, με αποτέλεσμα να εγγράφουν τα στοιχεία του ονόματος του παιδιού που προσκομίζονται από τη βάπτισή, έστω και αν αυτή έγινε από ένα μόνο γονέα, ενώ για την ονοματοδοσία απαιτείται από το νόμο η συναίνεση και των δύο γονέων. Για το λόγο αυτό πρότεινε την έκδοση ενημερωτικής εγκυκλίου εκ μέρους του Υπουργείου Εσωτερικών και μεταβολή των εντύπων των ληξιαρχικών πράξεων γέννησης.

Εκδίκαση οικογενειακών υποθέσεων και εφαρμογή αποφάσεων

- Παρόλο που στην ελληνική νομοθεσία (ν.2447/96) έχει προβλεφθεί η λειτουργία **οικογενειακών δικαστηρίων**, δηλαδή με δικαστές που ασχολούνται αποκλειστικά με οικογενειακές υποθέσεις και διαθέτουν ειδική κατάρτιση στην προσέγγιση του παιδιού και του εφήβου, στην πράξη δεν έχει υλοποιηθεί ο θεσμός αυτός. Αποτέλεσμα αυτού είναι συχνά να μην επιτυγχάνεται η δέουσα εκδίκαση με επίκεντρο τις ανάγκες και τα δικαιώματα των παιδιών.
- Επίσης σημαντικό πρόβλημα παρουσιάζεται στην εφαρμογή δικαστικών αποφάσεων, ιδίως ως προς την επικοινωνία με τον γονέα που δεν διαμένει μαζί με το παιδί, καθώς απουσιάζουν οι **διαμεσολαβητικές υπηρεσίες** που θα διερευνήσουν τις συνθήκες εφαρμογής των αποφάσεων και θα υποστηρίξουν τις δύο πλευρές στην κατεύθυνση του σεβασμού των δικαιωμάτων των εμπλεκόμενων ανηλίκων.
- Ειδικά μέτρα πρέπει να ληφθούν για την αποτροπή των αθέμιτων μετακινήσεων και την απαγωγή των παιδιών στο εξωτερικό και για τη διάδοση των προβλέψεων της Σύμβασης της Χάγης του 1980 που αναφέρεται σε αυτά τα θέματα.

Παραμέληση – Κακοποίηση – Εκμετάλλευση

- Οι πρόσφατες νέες νομοθετικές ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και της σεξουαλικής βίας και εκμετάλλευσης σε βάρος ανηλίκων αποτελούν βήματα στην κατεύθυνση της θωράκισης των ανηλίκων απέναντι σε διάφορες μορφές βίας. Ο Συνήγορος του Παιδιού συνέβαλε στις εργασίες προετοιμασίας του νομοσχεδίου για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (ν.3500/06), συμμετέχοντας στη σχετική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, μάλιστα πρότεινε και πέτυχε να συμπεριληφθεί στο εν λόγω νομοθέτημα άρθρο (ά. 4), που καθιστά σαφές ότι η **σωματική τιμωρία των παιδιών δεν αποτελεί επιτρεπτό μέσο σωφρονισμού εκ μέρους των γονέων**. Ο Συνήγορος είχε ήδη

απευθύνει τις προτάσεις του για αυτό το θέμα προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης από τον Μάρτιο του 2005³.

- Εξακολουθούν ωστόσο να υπάρχουν σημαντικότερες ελλείψεις ως προς τις **υπηρεσίες διερεύνησης και διάγνωσης της κακοποίησης**, όπως και της υποστηρικτικής παρέμβασης προς το παιδί και την οικογένειά του, με στόχο την λήψη των αναγκαίων μέτρων για την προστασία του παιδιού και την αποτροπή νέων παραβιάσεων σε βάρος του.

- Προσπάθειες πρέπει να καταβληθούν για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των γονέων για τη μη βίαιη διαπαιδαγώγηση των παιδιών. Στην κατεύθυνση αυτή ενεργοποιείται και το Δίκτυο για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Σωματικής Τιμωρίας των Παιδιών, στο οποίο συμμετέχει ο Συνήγορος του Παιδιού, όπως και Υπουργεία, δημόσια Ινστιτούτα και μη κυβερνητικές οργανώσεις. (περισσότερες πληροφορίες στο www.somatikitimoria.gr)

- Η δημιουργία τηλεφωνικών γραμμών στις οποίες μπορούν οι πολίτες να αναφέρουν παραβιάσεις δικαιωμάτων ανηλίκων, ιδίως σε θέματα κακοποίησης, αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την αποκάλυψη των παραβιάσεων, ωστόσο απαιτείται να υπάρχουν και κατάλληλες υπηρεσίες που θα υποστηρίζουν τα θύματα και θα παρέμβουν όπου απαιτείται.

- Σημαντικότερο ζήτημα είναι η έλλειψη ενός εθνικού κέντρου και συστήματος για την αναγνώριση και παρακολούθηση της παιδικής κακοποίησης στην Ελλάδα, όπως και επιδημιολογικών ερευνών που αναδεικνύουν τα χαρακτηριστικά και την φύση της. Το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού παίζει ένα σημαντικό ρόλο στην υπόθεση της καθοδήγησης επαγγελματιών στα θέματα κακοποίησης, δεν του έχει όμως ανατεθεί –ούτε σε άλλον συναφή φορέα- ο συντονισμός συναφών ενεργειών σε πανελλήνια κλίμακα.

- Δεν έχουν θεσπιστεί **πρωτόκολλα δεοντολογίας** επαγγελματιών για την αναγνώριση και αντιμετώπιση της παιδικής κακοποίησης.

-Ειδικά ως προς την υποχρέωση των **εκπαιδευτικών** να ενεργούν σε περιπτώσεις που διαπιστώνουν ότι μαθητές είναι θύματα παραμέλησης και κακοποίησης, που αναφέρεται και ρητά στο ν.3500/06, απουσιάζουν οι μηχανισμοί υποστήριξης και η καθοδήγηση των επαγγελματιών για τις ενέργειες που θα πρέπει να ακολουθήσουν σε τέτοιες περιπτώσεις. Είναι απαραίτητο το Υπουργείο Παιδείας να επιμορφώσει τους εκπαιδευτικούς για το νομικό πλαίσιο και τις υποχρεώσεις τους σε θέματα προστασίας των παιδιών από την παραμέληση και κακοποίηση και να τους πλαισιώσει στην αποστολή τους με ειδικούς ψυχικής υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες.

-Απαραίτητο επίσης είναι να υπάρξουν ειδικά προγράμματα για την **πρόληψη της σχολικής βίας**. Τα προγράμματα αυτά δεν πρέπει να εστιάζουν στην αρνητική διάσταση των συμπεριφορών των παιδιών, αλλά στην ενίσχυση θετικών στάσεων και της συμμετοχής των μαθητών στην διαμόρφωση και τήρηση κανόνων στις σχολικές μονάδες.

- Απαραίτητο είναι να ληφθούν περαιτέρω μέτρα για την προστασία των ανηλίκων θυμάτων και **μαρτύρων** από τις επανειλημμένες καταθέσεις και τη δημοσιότητα, που ουσιαστικά αποτελούν τροχοπέδη στην αποκάλυψη της κακοποίησης. Θα πρέπει να μελετηθούν και υιοθετηθούν διεθνώς καταξιωμένες πρακτικές για την χρήση οπτικοακουστικών μέσων, όπως η βιντεοσκόπηση καταθέσεων και να κατοχυρωθούν νομοθετικά, με στόχο την προστασία των ανηλίκων από τη δημοσιότητα της ποινικής δίκης. Επίσης, θα πρέπει να

³ Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΡΗΤΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΤΙΜΩΡΙΑΣ **Φεβρουάριος 2005**

προστατεύεται απόλυτα όλο το υλικό των φακέλων των συναφών υποθέσεων που είναι σε εκκρεμότητα στη δικαιοσύνη, από κάθε μορφής δημοσιοποίηση.

- Ως προς το φαινόμενο της **παράνομης διακίνησης και της εκμετάλλευσης** ανηλίκων, ιδίως σε εργασίες βλαπτικές για την ψυχική τους υγεία, θα πρέπει να ενισχυθούν οι πρακτικές της κοινωνικής εργασίας στο δρόμο (street work) και ιδιαίτερα σε συνεργασία με ειδικευμένες μη κυβερνητικές οργανώσεις, ώστε να επιτυγχάνεται η προστασία των παιδιών με τις ελάχιστες δυνατές αρνητικές συνέπειες στην καθημερινή τους ζωή.

- Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται διακίνηση ανηλίκων –κυρίως εφήβων κοριτσιών- στη χώρα μας από τρίτες χώρες, και καθοδήγησή τους σε διάφορες μορφές πορνείας. Στον τομέα αυτό δεν αρκεί η αυστηροποίηση των ποινών σε βάρος των δραστών. Χρειάζεται να γίνει επισταμένη έρευνα για την έκταση του φαινομένου και να ληφθούν εντατικά μέτρα ελέγχου και προστασίας των ανηλίκων ιδίως σε περιοχές που είναι σε γνώση των αρχών ότι ευδοκimei η σεξουαλική εκμετάλλευση αλλοδαπών, να υπάρχουν δε κατάλληλοι ξενώνες όπου θα μπορούσαν να φιλοξενηθούν και υποστηριχθούν ανήλικα θύματα σεξουαλικής βίας και εκμετάλλευσης.

Υγεία – ψυχική υγεία

Στον τομέα της σωματικής και ψυχικής υγείας των παιδιών και των εφήβων, παρόλο που στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη έχουν οργανωθεί τα τελευταία χρόνια σημαντικές και ποιοτικές μονάδες περίθαλψης, στην περιφέρεια παρατηρούνται ακόμη σημαντικές ελλείψεις. Ιδίως ως προς την ψυχική υγεία, διαπιστώνεται ότι σε πολλούς νομούς της χώρας δεν υπάρχουν οι αποκεντρωμένες δομές ψυχικής υγείας στις οποίες μπορεί να απευθυνθεί ένα παιδί και η οικογένειά του, με αποτέλεσμα να χρειάζεται ή να μετακινηθούν σε άλλο νομό ή να προσφύγουν σε ιδιώτες επαγγελματίες ψυχικής υγείας. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει διαπιστώσει τέτοιες ελλείψεις ιδίως όταν χρειάστηκε να παραπέμψει παιδιά και εφήβους που είχαν ανάγκη διάγνωσης ή θεραπείας για ψυχογενή συμπτώματα και παθήσεις.

Παιδικοί Σταθμοί

Η πλειοψηφία των αναφορών σχετικά με Βρεφονηπιακούς και Παιδικούς Σταθμούς αφορά τους Δημοτικούς Σταθμούς (ΝΠΙΔ των ΟΤΑ). Ειδικότερα τα προς επίλυση προβλήματα είναι η ευρεία ερμηνεία των Δήμων επί του θεσπισμένου **Πρότυπου Κανονισμού Λειτουργίας**, κυρίως ως προς τα κριτήρια επιλογής αιτήσεων εγγραφής (μη συνυπολογισμός οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών - εισόδημα, υγεία, κλπ - της οικογένειας, κυρίως στις αλλοδαπές οικογένειες, μέλη των οποίων συχνά δουλεύουν ανασφάλιστα, και αποκλειστική προτίμηση εγγραφής για τα παιδιά των δημοτών ή τα παιδιά των υπαλλήλων του δήμου - κατά παρέκκλιση του Κανονισμού). Συνήθως οι ΟΤΑ δεν απαντούν στις ενστάσεις των γονέων ή δίνουν μη αιτιολογημένη απάντηση, ενώ οι περισσότερες υποθέσεις που τέθηκαν ενώπιον του Συνηγόρου, λύθηκαν μεμονωμένα. Τέλος, ο Συνήγορος του Παιδιού έχει εξετάσει αναφορές για την υλικοτεχνική υποδομή και τις συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας των δημόσιων και ιδιωτικών παιδικών σταθμών. Μετά από παρεμβάσεις του κάποια θέματα (όπως κιγκλιδώματα, περιφράξεις, κλπ) έχουν επιλυθεί.

Εκπαίδευση

Στον τομέα της εκπαίδευσης ο Συνήγορος του Παιδιού έχει ασχοληθεί με πλειάδα θεμάτων που αφορούν τόσο την πρόσβαση όσο και την ποιότητα της εκπαίδευσης και την προώθηση της ουσιαστικής συμμετοχής των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία.

- Ο Συνήγορος του Παιδιού πέτυχε, με την έκδοση σύστασης προς το Υπουργείο Παιδείας, να υιοθετηθεί η θέση, που αποτελεί επιταγή της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ότι **όλοι ανεξαιρέτως οι ανήλικοι έχουν δικαίωμα να φοιτούν στην εκπαίδευση**, ακόμη και αν δεν έχουν νομιμοποιητικά έγγραφα για την διαμονή τους στη χώρα⁴.

- Η πολύπλευρη συνεργασία που έχει αναπτύξει ο Συνήγορος με το Υπουργείο Παιδείας του δίνει τη δυνατότητα να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς με τακτικές επισκέψεις στα σχολεία τις εξελίξεις, τις ανάγκες και τα αιτήματα που διαμορφώνονται μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση).

- Αίτημα της πλειονότητας των εκπαιδευτικών αποτελεί σήμερα η **υποστήριξη** τους από ειδικευμένους επιστήμονες ψυχικής υγείας για τη διαχείριση των σύγχρονων προβλημάτων που ξεκινούν από δυσλειτουργίες και προβλήματα στις οικογένειες και απαιτούν ειδικούς χειρισμούς. Ιδίως χρειάζονται ενίσχυση για την αντιμετώπιση μαθητών με ελλιπή εκπαιδευτική συμμετοχή ή με βίαιη συμπεριφορά μεταξύ τους ή προς τους εκπαιδευτικούς. Για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητο αφενός να ενεργοποιηθούν οι προβλεπόμενοι για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση Συμβουλευτικοί Σταθμοί σε όλη τη χώρα (σήμερα λειτουργούν μόνο 16, αρκετοί μάλιστα με πλημμελή στελέχωση), παισιωμένοι με τις προβλεπόμενες ειδικότητες. Επί πλέον να προγραμματιστεί η αξιοποίηση ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών που θα μπορούν να επισκέπτονται τις σχολικές μονάδες και να υποστηρίζουν τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους.

- Η προαγωγή της **επικοινωνίας και των συμμετοχικών διαδικασιών** στο χώρο του σχολείου, η ενσωμάτωση περισσότερων δραστηριοτήτων και μαθητικών πρωτοβουλιών στη σχολική ζωή και η ενίσχυση της συμμετοχής των μαθητών στην ανάληψη ευθυνών και στο διάλογο με τους εκπαιδευτικούς για ζητήματα που τους αφορούν, αποτελούν πρακτικές που μπορούν να διευκολύνουν τη λειτουργικότητα των σχολείων και να συμβάλουν στην απόσβεση εντάσεων και την αντιμετώπιση κρίσεων. Για το σκοπό αυτό μάλιστα, ο Συνήγορος του Παιδιού δημοσιοποίησε κείμενο για τη σημασία που έχει η καλή λειτουργία των μαθητικών κοινοτήτων στα σχολεία⁵.

- Η **εκπαίδευση στα δικαιώματα** με συμμετοχικές μεθόδους μπορεί να βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό την οριοθέτηση και την σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των μελών των σχολικών κοινοτήτων. Ο Συνήγορος του Παιδιού προωθεί πειραματικά και στις δύο πρώτες βαθμίδες εκπαίδευσης εργαλεία και πρακτικές για την εκπαίδευση στα δικαιώματα και διεξάγει σεμινάρια σε εκπαιδευτικούς σε διάφορες περιοχές της χώρας.

- Τα προγράμματα **Αγωγής Υγείας**, με τους υπευθύνους των οποίων σε πολλές περιπτώσεις έχει συνεργαστεί ο Συνήγορος του Παιδιού, έχουν να επιδείξουν καλές πρακτικές ενεργοποίησης της συμμετοχής των μαθητών σε πεδία ενδιαφερόντων τους, ενίσχυσης της υπευθυνότητας, της αυτοπεποίθησης και της ικανότητας των μαθητών για την υιοθέτηση

⁴ «ΟΛΟΙ ΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΕΧΟΥΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ» Επιστολή Σ.τ.Π. προς το Υπουργείο Παιδείας, **Οκτώβριος 2005**

⁵ Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ, **Νοέμβριος 2006**

θετικών στάσεων ζωής. Αποτελούν μάλιστα και ένα μέσο για την ευρύτερη διάδοση των δικαιωμάτων του παιδιού στην εκπαίδευση. Χρειάζεται ωστόσο να γίνει σχεδιασμός ώστε να μπορούν να εφαρμόζονται και **στο κανονικό πρόγραμμα** του σχολείου και να απευθύνονται σε μεγαλύτερο αριθμό μαθητών.

- Αναγκαίο είναι να δοθεί έμφαση στην εφαρμογή της σχολικής πειθαρχίας με σεβασμό στην αξιοπρέπεια των μαθητών, στις προβλεπόμενες διαδικασίες, περιλαμβανόμενης της ακρόασης των απόψεων των μαθητών πριν την επιβολή μέτρων, και χωρίς διαρκή επιβολή κυρώσεων, ορισμένες φορές μάλιστα δυσανάλογων προς τις πράξεις, όπως έχει διαπιστώσει να γίνεται σε ορισμένες περιπτώσεις ο Συνήγορος του Παιδιού. Η **έμφαση στον παιδαγωγικό και όχι τον τιμωρητικό χαρακτήρα** των λαμβανόμενων μέτρων αποτελεί ακόμη ζητούμενο για αρκετά σχολεία της χώρας μας,

- Πρόβλημα παρουσιάζεται και ως προς την επιβολή κυρώσεων σε εκπαιδευτικούς που υποπίπτουν σε σοβαρές παραβάσεις καθηκόντων τους, όπως βίαιη συμπεριφορά ή σεξουαλική παρενόχληση σε βάρος μαθητών. Οι προβλεπόμενες και επιβαλλόμενες πειθαρχικές κυρώσεις φαίνεται να είναι ήπιες και να μην επαρκούν για την προστασία των μαθητών από ενδεχόμενη επανάληψη βλαπτικών συμπεριφορών τους. Θα πρέπει να παρέχεται μεγαλύτερη δυνατότητα σε αυτές τις περιπτώσεις, όπως και σε περιπτώσεις εκπαιδευτικών που πάσχουν από ψυχικές ασθένειες ή αντιμετωπίζουν άλλα σοβαρά προβλήματα συμπεριφοράς –π.χ. λόγω αλκοολισμού- να μπορούν να απομακρύνονται άμεσα από τις διδακτικές τους ευθύνες.

- Προσπάθειες πρέπει να καταβληθούν ώστε να μειωθούν οι **ελλείψεις σε ανθρώπινο δυναμικό** και οι καθυστερήσεις διορισμών εκπαιδευτικών, ιδίως όσον αφορά τμήματα ένταξης και υποδοχής, παράλληλη στήριξη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, σχολεία σε απομακρυσμένες περιοχές και μουσικά – καλλιτεχνικά σχολεία.

- Η επέκταση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην τελευταία τάξη του **νηπιαγωγείου** αποτελεί θετικό μέτρο, ανταποκρινόμενο στις διεθνείς τάσεις και εξελίξεις. Είναι αναγκαίο ωστόσο να συνδυαστεί με εξασφάλιση των προϋποθέσεων που θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες των οικογενειών (ολοήμερα νηπιαγωγεία) όσο και της επάρκειας χώρων και μέσων.

- Το γεγονός ότι ακόμη σήμερα υπάρχουν σχολεία σε προκατασκευασμένα οικήματα (κοντέινερ) χωρίς επάρκεια χώρων και μέσων, ή χωρίς ράμπες και προσβασιμότητα για άτομα με αναπηρία, ακόμα και όταν πρόκειται για τις πλέον ευαίσθητες ομάδες μαθητών (με ειδικές ανάγκες ή κατοίκους υποβαθμισμένων περιοχών) αποτελεί επίσης πρόκληση για το Υπουργείο Παιδείας.

- Η συστηματική διάγνωση, αξιολόγηση και υποστήριξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες εξυπηρετείται πλέον από τον θεσμό των ΚΔΑΥ. Παρά την σημαντική πρόοδο των τελευταίων ετών στον τομέα αυτόν, χρειάζεται να ενταθούν οι προσπάθειες για την ολοκληρωμένη εφαρμογή του θεσμού, με επάρκεια προσλήψεων, καθώς σήμερα υπάρχουν σε ορισμένες περιφέρειες της χώρας πολύ χρονοβόρες διαδικασίες (ραντεβού μέχρι και δύο χρόνια μετά το αίτημα) για να μπορέσει ένας μαθητής να έχει πρόσβαση στις υπηρεσίες των κέντρων αυτών, τις περισσότερες δε φορές υπάρχει αδυναμία υλοποίησης της υποστηρικτικής τους αποστολής.

- Πρόβλημα προς επίλυση είναι και η απουσία κανονιστικού πλαισίου για την εφαρμογή του σχετικού νόμου για την **αξιολόγηση ειδικών κατηγοριών μαθητών** (π.χ. με ελαφρά νοητική στέρση, αναπτυξιακές διαταραχές κλπ) που δεν υπάγονται στις κατηγορίες που

δικαιούνται προφορικών εξετάσεων (όπως οι δυσλεκτικοί). με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η υλοποίηση του δικαιώματός τους στην εκπαίδευση, όπως υποστήριξε ο Συνήγορος σε σχετικό του πόρισμα ⁶.

- Η πρόωρη **σχολική διαρροή**, πριν την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, που είναι ακόμη υψηλή στη χώρα μας (7-8%) συνδέεται τόσο με το παραπάνω ζήτημα, όσο και με την αδυναμία του σχολείου να δώσει κίνητρα και να ενεργοποιήσει τους μαθητές με χαμηλή σχολική επίδοση, αλλά και να εντοπίσει και υποστηρίξει τους μαθητές που διακόπτουν τη σχολική τους φοίτηση.

- Πλέον όλων των παραπάνω συγκεκριμένων προβλημάτων, αίτημα των μαθητών, ιδίως της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη τόσο από εκπαιδευτικούς όσο -κυρίως- από τους γονείς, είναι η μείωση της ασκούμενης πίεσης για βαθμούς και η μεγαλύτερη έμφαση στην ουσία και την απόλαυση της εκπαιδευτικής εμπειρίας. Η υπερφόρτωση των μαθητών με υποχρεώσεις, ιδίως δε με τη φοίτηση σε φροντιστήρια κατά τις μεγαλύτερες τάξεις του γυμνασίου και στο λύκειο, συνδέεται με την απαξίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας του δημόσιου σχολείου, η οποία δεν είναι προς το συμφέρον ούτε των μαθητών, ούτε των εκπαιδευτικών, ούτε των γονέων. **Είναι ανάγκη το σχολείο να γίνει περισσότερο ελκυστικό** και να δίνει ευκαιρίες συμμετοχής, επικοινωνίας αλλά και χαλάρωσης - εκτόνωσης, ώστε οι μαθητές να μπορούν να αναπτύξουν περισσότερο απρόσκοπτα την προσωπικότητα, τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντα τους.

Αστυνομία - Ποινική Δικαιοσύνη – Σωφρονιστικό Σύστημα - Ναρκωτικά

Ο Συνήγορος του Παιδιού έχει συνεργαστεί με **εισαγγελείς** και **υπηρεσίες επιμελητών ανηλίκων** και έχει ανταλλάξει απόψεις και πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου για τη νεανική παραβατικότητα, διαπιστώνοντας ότι παρά την πρόσφατη αναθεώρηση της νομοθεσίας (ν.3189/03) ώστε να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες διεθνείς τάσεις, οι υπάρχουσες υπηρεσίες εξακολουθούν να είναι ανεπαρκείς, υποστελεχωμένες και αδύναμες να εφαρμόσουν επαρκώς τα υποστηρικτικά και εναλλακτικά του εγκλεισμού μέτρα. Ειδικότερα:

- Στα αστυνομικά τμήματα εφαρμόζεται ακόμη συχνά η άσκηση σωματικής βίας σε βάρος ανηλίκων παραβατών του νόμου και δεν υπάρχουν κατάλληλοι χώροι κράτησης.

- Δεν υπάρχει σαφής σχεδιασμός για την εφαρμογή των εξωιδρυματικών μέτρων μερικά από τα οποία απαιτούν την έκδοση σχετικών Υπουργικών Αποφάσεων εκτελεστικών του νόμου, όπως το μέτρο της **κοινωφελούς εργασίας**, όπου υπάρχει ασάφεια σχετικά με το καθεστώς ασφάλισης των τοποθετούμενων σε τέτοιους χώρους απασχόλησης.

- Δεν υπάρχει σύστημα **νομικής υπεράσπισης** των ανηλίκων κατηγορουμένων

- Δεν υπάρχουν εξειδικευμένοι χώροι τοποθέτησης νέων με ήπια παραβατικότητα εκτός σωφρονιστικών καταστημάτων. Το νομοσχέδιο για τις **Μονάδες Μέριμνας Νέων** που ετοιμάστηκε προ ετών και προέβλεπε τη λειτουργία τέτοιων μονάδων, δεν ψηφίστηκε ποτέ από τη Βουλή, με αποτέλεσμα να υφίσταται θεσμικό κενό και οι ανήλικοι αυτοί συχνά να τοποθετούνται σε προνοιακά ιδρύματα, με δυσκολίες προσαρμογής και φυσικές αρνητικές συνέπειες στη λειτουργία τους.

⁶ ΦΟΙΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΑΘΗΤΗ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ **Απρίλιος 2007**

Το μοναδικό **Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων** στη χώρα (στο Βόλο) έχει αρκετά προβλήματα υποδομής ενώ ο εγκλεισμός των παιδιών σε αυτό συχνά συνεπάγεται την αποκοπή τους από την εκπαιδευτική ζωή. Μετά από επίσκεψη του Συνηγόρου του Παιδιού στο Ίδρυμα και προτροπή του προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης, έγιναν προσπάθειες ένταξης των φιλοξενούμενων σε παρακείμενα δημόσια σχολεία. Ζήτημα βέβαια γεννάται με εφήβους που τοποθετούνται στο ίδρυμα αυτό και αντιμετωπίζουν προβλήματα τοξικοεξάρτησης, καθώς δεν υπάρχει καμία εξειδικευμένη - θεραπευτική μονάδα στην οποία μπορούν να τοποθετηθούν χωρίς την θέλησή τους. Εξ ίσου πρόβλημα δημιουργούνται και όταν οι ανήλικοι χρήστες τοποθετούνται σε σωφρονιστικά καταστήματα που επίσης δεν διαθέτουν προγράμματα οργανωμένης αποτοξίνωσης και θεραπείας.

- Τα **Ειδικά Καταστήματα Κράτησης Νέων αγοριών** (Αυλώνα, Κασσαβέτειας και Βόλου) λειτουργούν ακόμη με το μοντέλο της φυλακής και δεν προσφέρουν επαρκείς ευκαιρίες επαγγελματικής κατάρτισης και προετοιμασίας για την κοινωνική επανένταξη. Η λειτουργία των σχολείων στο ΕΚΚΝ Αυλώνα αποτελεί ένα θετικό στοιχείο και κίνητρο για τους κρατούμενους. Ωστόσο οι συνθήκες διαβίωσης και υγιεινής σε αυτά τα σωφρονιστικά καταστήματα είναι ακόμη εξαιρετικά προβληματικές και η εν γένει παρακολούθηση και τήρηση της προστασίας των δικαιωμάτων των κρατουμένων αμφίβολη.

- Προβληματικός είναι και ο χώρος κράτησης των ανηλίκων **κοριτσιών** που βρίσκεται μέσα στην γυναικεία φυλακή, αλλά και των βρεφών και μικρών **παιδιών** που διαμένουν μαζί με τις κρατούμενες μητέρες τους. Ο Συνηγόρος του Παιδιού αφού επισκέφθηκε τους χώρους αυτούς και διαπίστωσε τις ιδιαίτερα προβληματικές συνθήκες υγιεινής και διαβίωσης, απέστειλε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης παρατηρήσεις και προτάσεις του, ιδίως εν όψει του προγραμματισμού μεταστέγασης των γυναικείων φυλακών. Όταν πληροφορήθηκε δε ότι οι υπό κατασκευή νέες γυναικείες φυλακές ήταν επισκέψιμες, πραγματοποίησε επίσκεψη και αυτοψία στους χώρους και ακολούθως διατύπωσε παρατηρήσεις και προτάσεις του προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

- Δεν υπάρχουν εθνικά προγράμματα και χώροι φιλοξενίας για την επανένταξη των αποφυλακισμένων εφήβων.

Παιδική Εργασία

Εκτός του ζητήματος της απασχόλησης ανηλίκων σε απόλυτα απαγορευμένες μορφές παιδικής εργασίας (πώληση μικροαντικειμένων στους δρόμους, επαιτεία, πορνεία, κλπ), σημαντικές υστερήσεις παρατηρούνται και ως προς τον έλεγχο των συνθηκών εργασίας ανηλίκων σε νόμιμες επιχειρήσεις, όπου μεγάλο ποσοστό ανηλίκων απασχολούνται χωρίς ασφάλιση ή κατά παράβαση άλλων προβλέψεων της νομοθεσίας. Σε συναντήσεις του Συνηγόρου του Παιδιού με επαγγελματίες των Διευθύνσεων Επιθεώρησης Εργασίας, έχουν προβληθεί τα επιχειρήματα ότι δεν γίνονται επαρκείς έλεγχοι, είτε διότι δεν επαρκεί το προσωπικό τους, είτε για λόγους «επιείκειας» στις οικογένειες των εργαζόμενων ανηλίκων, καθώς ενδεχόμενοι εντονότεροι έλεγχοι θα οδηγούσαν σε απολύσεις ανηλίκων και επομένως στην επιβάρυνση του εισοδήματος ιδιαίτερα φτωχών και ευάλωτων οικογενειών. Βέβαια, στο τελευταίο επιχείρημα θα πρέπει να αντιπαρατεθεί η δεοντολογία της προστασίας των παιδιών από κάθε μορφή εκμετάλλευσης και παραβίασης δικαιωμάτων τους και να υπάρξει κατάλληλος σχεδιασμός ώστε αφενός να προστατεύονται τα δικαιώματα όλων ανεξαιρέτως των ανηλίκων εργαζομένων, αφετέρου δε οι έλεγχοι συνθηκών εργασίας να συνδυάζονται με

τις δράσεις κοινωνικών υπηρεσιών και την στήριξη των οικονομικά ασθενέστερων και ευάλωτων οικογενειών των εφήβων αυτών.

MME - Διαδίκτυο

Από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του απασχόλησαν τον Συνήγορο του Παιδιού καταγγελίες σχετικά με **προβολή** – κυρίως τηλεοπτική- υποθέσεων όπου εμπλέκονταν ανήλικοι – **θύτες ή θύματα**. Γι' αυτό το λόγο ανέλαβε πρωτοβουλία συνεργασίας με το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, ως συνταγματικά κατοχυρωμένης Ανεξάρτητης Αρχής με αρμοδιότητα για την εποπτεία και την επιβολή κυρώσεων στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, και συμφωνήθηκε να μπορούν να παρέχονται γνωμοδοτήσεις του Συνηγόρου του Παιδιού προς αυτό, είτε σε περιπτώσεις καταγγελιών για παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού από τα Μέσα είτε κατόπιν αυτεπάγγελτης ενεργοποίησής του για παρόμοια ζητήματα. Το 2005 ο Συνήγορος εξέδωσε Δελτίο Τύπου στο οποίο επεσήμανε τις υποχρεώσεις των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης ως προς τις αναφορές τους στα παιδιά ⁷. Σε αρκετές περιπτώσεις, ο Συνήγορος προκάλεσε την παρέμβαση του ΕΣΡ για άστοχους χειρισμούς από την τηλεόραση ζητημάτων που αφορούσαν ανήλικους θύτες και θύματα και απασχόλησαν ιδιαίτερα την κοινή γνώμη, όπως στις υποθέσεις της Βέροιας και της Αμαρύνθου, σε συνδυασμό με επισκέψεις που έκανε κλιμάκιο της Αρχής στα σχολεία και τις περιοχές αυτές, για να διαπιστώσει μεταξύ άλλων και τις συνέπειες που η δημοσιότητα είχε στα παιδιά και στις τοπικές κοινότητες. Παρόμοιες καταγγελίες, κυρίως για δημοσίευση στοιχείων που επιτρέπουν την ταυτοποίηση και τον εντοπισμό ανηλικών θυμάτων, είχε και για εφημερίδες, κυρίως τοπικές, όπου μετά από σχετικά έγγραφα του προκλήθηκε παρέμβαση και οδηγία του πειθαρχικού οργάνου της ΕΣΗΕΑ.

Η όλο και συνηθέστερη πρακτική πολλών ΜΜΕ να **δημοσιοποιούν** –ή αναπαράγουν- **πληροφορίες που προέρχονται από τους απόρρητους φακέλους** των εκδικαζόμενων υποθέσεων κακοποίησης στις οποίες εμπλέκονται ανήλικοι ως θύτες ή ως θύματα, δημιουργεί προβληματισμό για την ανάγκη λήψης ειδικών μέτρων, ενδεχομένως και νομοθετικών ρυθμίσεων, για την καλύτερη προστασία των ανηλικών, καθώς η δημοσιοποίηση των στοιχείων αυτών προκαλεί σοβαρές επιπτώσεις στον ψυχισμό των παιδιών και συμβάλλει έμμεσα στην αποτροπή της αποκάλυψης άλλων συναφών υποθέσεων υπό το φόβο του δημόσιου διασυρμού.

Ο Συνήγορος του Παιδιού εκτιμά ότι η προστασία των ανηλικών από παραβιάσεις που λαμβάνουν χώρα από τα ΜΜΕ μπορεί να προαχθεί επίσης μέσα από τη συνεργασία των υπευθύνων των σταθμών για την τήρηση κανόνων αυτοδέσμευσης και από τη διεξαγωγή σεμιναρίων ευαισθητοποίησης των δημοσιογράφων.

Ως προς το Διαδίκτυο, η χρήση του οποίου γίνεται όλο και μεγαλύτερη από τα παιδιά και κυρίως τους εφήβους, επειδή, παράλληλα με τα οφέλη σε επίπεδο ενημέρωσης, εκπαίδευσης, επικοινωνίας και ψυχαγωγίας, υπάρχουν και πολλοί κίνδυνοι και διακινούνται βλαπτικές πληροφορίες και εικόνες μέσω αυτού, που δεν μπορούν να αποκλειστούν εύκολα, ο Συνήγορος του Παιδιού έχει καλέσει τους γονείς να ενημερώνονται με κάθε δυνατό τρόπο και να βρίσκονται κοντά στα παιδιά τους, συζητώντας, παρακολουθώντας και προτείνοντας την ασφαλέστερη και επωφελή χρήση του.

⁷ ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ, 4 Φεβρουαρίου 2005

Ψυχαγωγία – Το παιδί ως καταναλωτής

Το δικαίωμα του παιδιού στην ψυχαγωγία, τον ελεύθερο χρόνο και τον πολιτισμό παραβιάζεται συχνά τόσο από τις συνθήκες διαβίωσης και το ρυθμό της ζωής των παιδιών, ιδίως στις μεγαλουπόλεις, όσο και από την ποιότητα και το περιεχόμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών και καταναλωτικών προϊόντων. Ο Συνήγορος του Παιδιού, ύστερα από αναφορές πολιτών, έχει ασχοληθεί με διάφορα ζητήματα στον τομέα αυτό. Ενίοτε η Αρχή παραπέμπει υποθέσεις μαζί με σχετική γνωμοδότησή της σε φορείς με άμεση αρμοδιότητα, ανάλογα με τα θέματα που καταγγέλλονται, πχ την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ή τον Συνήγορο του Καταναλωτή και συνεργάζεται με φορείς ελέγχου ποιότητας όπως ο Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ), κ.α.. Επίσης έχει συνεργαστεί μαζί τους, συντονίζοντας από κοινού σχετικές παρεμβάσεις και μελετώντας ενδεχόμενες προτάσεις για ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις.

Ορισμένες από τις διαπιστώσεις του Συνηγόρου του Παιδιού σε συναφή θέματα:

Υπάρχουν ζητήματα σχετικά τον τακτικό έλεγχο της κατάστασης και της ποιότητας των **παιδικών χαρών** (από την Τοπική Αυτοδιοίκηση) και **των ιδιωτικών παιδοτόπων**, που σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να συνεπάγονται κινδύνους για τα παιδιά που κάνουν χρήση τους. Ο Συνήγορος του Παιδιού συνιστά στους γονείς να επικοινωνούν με τους αρμόδιους κατά περίπτωση φορείς και να προσφεύγουν στην Ανεξάρτητη Αρχή όποτε κρίνουν ότι δεν αναλαμβάνονται επαρκώς οι ευθύνες από αυτούς στους οποίους αναλογούν.

Υπάρχει θεσμικό κενό σχετικά με την προστασία των παιδιών που κάνουν χρήση υπηρεσιών πρόσβασης στο Διαδίκτυο στα λεγόμενα «**internet café**», τα οποία δεν υποχρεούνται ρητά στην τήρηση κανόνων προστασίας των ανηλίκων χρηστών υπηρεσιών τους από την πρόσβαση σε ακατάλληλα και βλαπτικά για αυτούς δεδομένα. Ο Συνήγορος του Παιδιού εφιστά την προσοχή των γονέων και ως προς τα ηλεκτρονικά παιχνίδια που προμηθεύονται τα παιδιά τους και χρησιμοποιούν στο σπίτι, καθώς πολλές φορές περιλαμβάνουν ιδιαίτερα βίαιες και βλαπτικές σκηνές, ενώ η εκτεταμένη σε χρόνο έκθεση των παιδιών σε τέτοια παιχνίδια μπορεί επίσης να προκαλέσει σοβαρές συνέπειες στην ψυχοσωματική τους υγεία.

Θέμα υπάρχει και με την πώληση **καρτοκινητών τηλεφώνων** σε ανηλίκους κάτω των 14 χρόνων, χωρίς τη συναίνεση των γονέων τους, όπως και με τις τηλε-πωλήσεις και τις τηλεφωνικές υπηρεσίες υψηλής χρέωσης και ακατάλληλου περιεχομένου για ανηλίκους. Για τα παραπάνω θέματα, μεταξύ άλλων, ο Συνήγορος του Παιδιού συνεργάζεται με την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων και προγραμματίζουν την έκδοση και ευρεία διακίνηση οδηγιών για γονείς μέσω ενημερωτικών φυλλαδίων.

Ειδικά Μέτρα Προστασίας

1. Παιδιά με Αναπηρίες

Ο Συνήγορος του Παιδιού έχει ασχοληθεί με την προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών με αναπηρίες με πολλούς διαφορετικούς τρόπους (επισκέψεις, συναντήσεις, εξέταση αναφορών, έκδοση πορισμάτων, δελτία τύπου κλπ) επιδιώκοντας να συμβάλλει στην ισότιμη πρόσβαση των παιδιών αυτών στην εκπαίδευση, την φροντίδα και την κοινωνική ζωή, και στην διασφάλιση ποιοτικών υποστηρικτικών υπηρεσιών, σύγχρονου εξοπλισμού, επαρκούς και κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού στις δομές που τα εξυπηρετούν. Στο πλαίσιο συλλογικής δράσης του Δικτύου Ευρωπαϊών Συνηγόρων του Παιδιού, το Δεκέμβριο του 2007 δημοσιοποιήθηκε και στη χώρα μας έκκληση των Συνηγόρων προς τις Κυβερνήσεις των Ευρωπαϊκών κρατών όπως προχωρήσουν στην **επικύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Άτομα με Αναπηρίες (2006)**, ώστε να θεσμοθετηθούν συγκεκριμένες διαδικασίες και όργανα για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της.

Οι σημαντικότερες διαπιστώσεις του Συνηγόρου, εκτός αυτών που αναφέρθηκαν ήδη στα γενικά κεφάλαια (για την εκπαίδευση και την πρόνοια) είναι οι ακόλουθες:

- Υπάρχει πρόβλημα στην **προσβασιμότητα** ορισμένων σχολικών μονάδων, δημοσίων χώρων, υπηρεσιών, κλπ με αποτέλεσμα να αποτρέπεται η σχολική φοίτηση ή να δυσκολεύεται η μετακίνηση και συμμετοχή στην κοινωνική ζωή των παιδιών με σωματικές αναπηρίες. Επίσης δεν παρέχονται στα σχολεία συνοδοί – βοηθητικό προσωπικό για μαθητές με σωματικές αναπηρίες, με αποτέλεσμα να επιφορτίζονται την κάλυψη καθημερινών αναγκών και μετακίνησής τους οι γονείς ή οι εκπαιδευτικοί.
- Ο θεσμός της **παράλληλης στήριξης** από εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε αρκετές περιπτώσεις αν και προτείνεται από τα αρμόδια ΚΔΑΥ δεν υλοποιείται ή εφαρμόζεται πλημμελώς, λόγω έλλειψης πιστώσεων ή διαθέσιμων εκπαιδευτικών.
- Ο ειδικός **εξοπλισμός** που απαιτείται για παιδιά με αναπηρίες συχνά δεν είναι διαθέσιμος. Για παράδειγμα, τα παιδιά με προβλήματα όρασης που φοιτούν σε κοινά σχολεία δεν διαθέτουν φορητούς Η/Υ και χρησιμοποιούν ακόμη τις ειδικές γραφομηχανές της γραφής Braille που είναι θορυβώδεις και παρενοχλούν την εκπαιδευτική διαδικασία.
- Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που πάσχουν από ανίατες ασθένειες υποβάλλονται στην υποχρέωση γνωματεύσεων από Υγειονομικές Επιτροπές κάθε χρόνο⁸.
- Στις **Μονάδες φιλοξενίας και περίθαλψης** για παιδιά με αναπηρίες παρατηρούνται σημαντικά προβλήματα που οδηγούν σε κατάφωρες παραβιάσεις δικαιωμάτων των παιδιών, ιδίως στα θεραπευτήρια χρόνιων παθήσεων. Η μη επάρκεια του προσωπικού σε αριθμό και εξειδίκευση αλλά και ο βαθμός καταλληλότητας των μονάδων, από άποψη υλικοτεχνικών δυνατοτήτων, πόρων και λειτουργίας, οδηγεί σε κατασταλτικές πρακτικές και φαίνεται να συνδέεται ακόμα και με θανάτους ανηλίκων που συνέβησαν τα τελευταία χρόνια.
- Δεν υπάρχουν θεσμοθετημένα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας σε Κέντρα ημερήσιας φροντίδας, θεραπείας, επαγγελματικής προετοιμασίας και δημιουργικής απασχόλησης ιδιωτικού δικαίου για παιδιά και ενήλικες πολίτες με αναπηρίες.

⁸ Πόρισμα Σ.τΠ. «Συμμετοχή μαθητή με σύνδρομο Asperger σε ενδοσχολικές εξετάσεις και δυνατότητα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση», **Ιούνιος 2006**

- Παρά τα θετικά βήματα που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας, διαπιστώνεται ότι ένας μεγάλος αριθμός παιδιών με αναπηρίες, κυρίως αυτών με πολυ-αναπηρίες, βρίσκονται και σήμερα **αποκλεισμένα από την κοινωνία**, ειδικότερα από σημαντικούς τομείς όπως η εκπαίδευση, κατά παραβίαση των νομίμως κατοχυρωμένων, στο εθνικό θεσμικό πλαίσιο, δικαιωμάτων τους. Σε κάποιες περιπτώσεις παραμελούνται και μέσα στην οικογένεια η οποία δεν λαμβάνει επαρκή υποστήριξη από την πολιτεία.

- Ιδίως σε περιπτώσεις αλλοδαπών παιδιών που δεν είναι πολίτες της Ε.Ε. το πρόβλημα εντείνεται από το γεγονός ότι τα παιδιά αυτά δεν δικαιούνται προνοιακά επιδόματα ή άλλες παροχές, ακόμη και εάν έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα.

2. Ασυνόδευτοι Ανήλικοι

Το πρόβλημα της μαζικής πλέον εισροής ασυνόδευτων ανήλικων αλλοδαπών έχει αναχθεί σε κεντρικό ζήτημα ενδιαφέροντος από το Συνήγορο του Παιδιού καθώς αρκετά συχνά συνδέεται με προβλήματα προσβολής θεμελιωδών δικαιωμάτων των παιδιών αυτών.

Στη διάρκεια των τελευταίων 4 ετών που λειτουργεί ο Συνήγορος του Παιδιού στη χώρα μας πραγματοποιήθηκαν πολλές επισκέψεις σε Κέντρα υποδοχής και χώρους διοικητικής κράτησης τόσο στην περιφέρεια όσο και στην Αθήνα καθώς και σε χώρους φιλοξενίας αυτών. Παράλληλα ο Συνήγορος προκάλεσε το δημόσιο διάλογο για την προστασία των παιδιών αυτών, με φορείς που δραστηριοποιούνται στους σχετικούς τομείς, και διατύπωσε δημόσια τις διαπιστώσεις και τις προτάσεις για τα θέματα αυτά μέσω ειδικών εκθέσεων, πορισμάτων, δελτίων τύπου και δημοσιευμάτων, οι οποίες συνοψίζονται επιγραμματικά στα εξής: Ανάγκη αναθεώρησης της νομοθεσίας και ενίσχυση των υπηρεσιών και των δομών που αφορούν την αντιμετώπιση και υποστήριξη των ασυνόδευτων ανήλικων στη χώρα μας, μέσω της λειτουργίας κατάλληλων στεγών φιλοξενίας, τον διορισμό επιτρόπων, τη λήψη προστατευτικών μέτρων, τη μελέτη και προώθηση της εκπαιδευτικής και κοινωνικής τους ενσωμάτωσης και τον επαναπατρισμό τους μόνο εφόσον αυτός είναι εφικτός και προς το συμφέρον τους. Μέλημα της Ελληνικής Πολιτείας θα πρέπει να είναι, σύμφωνα με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, οι ανήλικοι αυτοί να μην αντιμετωπίζονται κατά κύριο λόγο ως παραβάτες της μεταναστευτικής νομοθεσίας, όπως συμβαίνει σήμερα, αλλά ως **δικαιούχοι προστασίας**, με βάση τις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά που προκύπτουν από την ανηλικότητά τους.

Για τον παραπάνω λόγο, ο Συνήγορος του Παιδιού είναι αντίθετος και στη χρήση του όρου ανήλικοι «**λαθρομετανάστες**», που ενισχύει την εντύπωση του «λαθραίου» και της παραβίασης της νομιμότητας, προκρίνοντας την αναφορά σε ασυνόδευτους ανήλικους, οι οποίοι βρίσκονται χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα στη χώρα.

Για την πληρέστερη κατανόηση και επίλυση των σχετικών προβλημάτων ο Συνήγορος του Παιδιού ανέλαβε σειρά πρωτοβουλιών, μεταξύ των οποίων:

- Τον Ιούνιο του 2005 εξέδωσε σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, κείμενο με **κατευθυντήριες οδηγίες** και τις ελάχιστες βασικές αρχές για τη μεταχείριση και προστασία των ασυνόδευτων ανήλικων.

- Τον Οκτώβριο του 2005 ο Συνήγορος του Πολίτη υπέβαλε στον Πρωθυπουργό και στην Πρόεδρο της Βουλής, και κοινοποίησε σε συναρμόδιους Υπουργούς (ΥΠΕΣΔΔΑ, ΥΔΤ, ΥΠΔΙΚ, ΥΠΥΚΑ) **Ειδική Έκθεση για τη Διοικητική Κράτηση και Απέλαση των**

Αλλοδαπών Ανηλίκων, με προτάσεις για την θεσμική αναμόρφωση του πλαισίου μεταχείρισης των ανηλίκων με την κατάργηση της αστυνομικής (διοικητικής) κράτησης και της απέλασης των ανηλίκων και την αντικατάστασή τους από την προστατευτική φύλαξη και τον επαναπατρισμό τους, δηλαδή την επιστροφή στη χώρα προέλευσης, ύστερα από κοινωνική έρευνα, εφόσον αποδειχθεί ότι είναι εφικτή και προς το συμφέρον του ανηλίκου. Επίσης πρότεινε τη δημιουργία συστήματος καταγραφής κατά την είσοδό τους και ταυτοποίησης, και έθεσε το μέγιστο ζήτημα της ουσιαστικής εφαρμογής του θεσμού της **επιτροπείας**, όπως και της διασφάλισης της νόμιμης διαμονής τους, στην περίπτωση που ο επαναπατρισμός δεν είναι δόκιμος και πρόσφορος με γνώμονα το απόλυτο συμφέρον του παιδιού.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι στην Ειδική Έκθεση, ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε μόνο μία γραπτή απάντηση από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, για το ζήτημα της επιτροπείας με τη σύσταση προς τούτο νομοπαρασκευαστικής επιτροπής (αρ.πρωτ.εγγρ.41394/13.04.2006).

- Τον Δεκέμβριο του 2006 υπέβαλλε στους συναρμόδιους Υπουργούς (ΥΔΤ, ΥΠΥΚΑ, ΥΠΕΣΔΔΑ, ΥΠΔΙΚ) Πόρισμα σχετικά με τη «Μεταχείριση ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων κρατούμενων στην Παγανή Μυτιλήνης» με κεντρικά ζητήματα: την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών από εξειδικευμένους επαγγελματίες, την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, ενημέρωση του ανηλίκου για τα δικαιώματα και τις επιλογές του, εκπροσώπηση, αναζήτηση οικογενειακού περιβάλλοντος και διερεύνηση της δυνατότητας οικογενειακής συνένωσης, επισημαίνοντας εμφατικά την ανάγκη για τη θεσμοθέτηση και εφαρμογή του **διορισμού επιτρόπου για όλους τους ασυνόδευτους ανηλίκους** και όχι μόνο για τους αιτούντες άσυλο.

- Υπέβαλλε προς το αρμόδιο ΥΠΕΣΔΔΑ υπομνήματα με τις προτάσεις για τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας, κατά τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία τόσο του ν.3386/2005, όσο και του 3536/2007.

- Τον Οκτώβριο του 2006, ως συντονιστής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνηγόρων για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ENOC) εισηγήθηκε και επεξεργάστηκε μια κοινή **Δημόσια Θέση για τους Ασυνόδευτους Ανηλίκους** η οποία συνυπογράφηκε από όλα τα μέλη του ENOC στο Ετήσιο Συνέδριο στην Αθήνα⁹.

3. Ανήλικοι μετανάστες

Από τις αναφορές που έχει χειριστεί μέχρι σήμερα ο Συνήγορος του Παιδιού και την επικοινωνία του με τους αρμόδιους φορείς εντοπίζει τα παρακάτω ζητήματα:

Ως προς τα ζητήματα οικογενειακής συνένωσης παιδιών με τους γονείς τους που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα, παρατηρούνται σημαντικές καθυστερήσεις εκ μέρους της αρμόδιας υπηρεσίας ελέγχου των σχετικών αιτημάτων (κατά τόπους αρμόδιες Περιφέρειες της χώρας) με αποτέλεσμα την ακύρωση της επιταγής της ΔΣΔΠ για μη απομάκρυνση των παιδιών από την οικογένειά τους.

Επίσης ως προς τους αιτούντες άσυλο θα πρέπει να υπάρξει ειδική πρόβλεψη για την επαγγελματική τους ένταξη καθώς σήμερα δεν επιτρέπεται στους αιτούντες άσυλο που διαμένουν σε ξενώνες φιλοξενίας να εργάζονται.

⁹ http://www.crin.org/docs/ENOC_Statement_Unaccompanied.doc

Σημαντικότερο είναι το ζήτημα της κοινωνικής ενσωμάτωσης των **μεταναστών δεύτερης γενιάς**, που γεννήθηκαν δηλαδή στην Ελλάδα ή μετοίκησαν με τους γονείς τους σε πολύ μικρή ηλικία και μεγάλωσαν στη χώρα, φοιτώντας σε Ελληνικά σχολεία. Τα παιδιά αυτά δεν απολαμβάνουν ίσες ευκαιρίες ως προς την απόλαυση των δικαιωμάτων τους και τις προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης, καθώς εξακολουθούν να αντιμετωπίζονται ως αλλοδαποί. Ειδικότερα για το θέμα των παιδιών που γεννιούνται στην Ελλάδα, ο Συνήγορος του Πολίτη (από κοινού ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Συνήγορος του Παιδιού) εξέδωσε Πόρισμα¹⁰ με το οποίο πρότεινε μεταξύ άλλων τα εξής μέτρα: Την έκδοση εγκυκλίου από το Υπουργείο Εσωτερικών, με την οποία να διευκρινίζεται ότι, προκειμένου περί αλλοδαπών ανηλίκων, η **ληξιαρχική πράξη γέννησης να γίνεται δεκτή από όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες ως έγγραφο ισοδύναμο με το «πιστοποιητικό γέννησης»** τουλάχιστον για τις διαδικασίες που εμπíπτουν στην άσκηση και απόλαυση δικαιωμάτων του παιδιού όπως αυτά διέπονται από την ομώνυμη Διεθνή Σύμβαση, και τη δημιουργία ειδικού «δημοτικού μητρώου αλλοδαπών μόνιμων κατοίκων», η εγγραφή στο οποίο θα πρέπει να εξομοιώνεται με την εγγραφή σε δημοτολόγιο, εκτός φυσικά από τις περιπτώσεις δικαιωμάτων που συνδέονται με την κτήση ελληνικής ή ευρωπαϊκής ιθαγένειας.

4. Μειονότητες

Ο Συνήγορος του Παιδιού ασχολήθηκε με δύο μειονοτικές κατηγορίες Ελλήνων πολιτών που αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικής ένταξης, τους Ρομά / τσιγγάνους, κατοίκους διαφόρων περιοχών της χώρας, και αρκετές φορές με διαφορετικά χαρακτηριστικά, και τους μουσουλμάνους που ζουν στην Θράκη.

Ως προς την **προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών Ρομά**, ο Συνήγορος έχει εξετάσει σημαντικό αριθμό αναφορών και έχει επισκεφθεί μεγάλο αριθμό οικισμών / καταυλισμών και σχολείων όπου φοιτούν τσιγγανόπουλα. Επίσης έχει συνεργασθεί με περιφερειακές διευθύνσεις του Υπουργείου Παιδείας και με το Πανεπιστήμιο της Θεσσαλίας που υλοποιεί το «Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Τσιγγανοπαιδών». Οι σημαντικότερες διαπιστώσεις του συνοψίζονται παρακάτω:

- Εξακολουθεί να υφίσταται ένας πολύ σημαντικός αριθμός παιδιών Ρομά που δεν φοιτούν καθόλου στο σχολείο ή διαρρέουν από αυτό πολύ σύντομα, πριν την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Αρκετά από αυτά τα παιδιά εργάζονται από πολύ μικρές ηλικίες και μάλιστα σε συνθήκες εξαιρετικά επικίνδυνες για την ψυχική και σωματική τους υγεία. Είναι απαραίτητο να ληφθούν δραστικότερα μέτρα για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των γονέων τους παράλληλα με την υποστήριξή τους για την αντιμετώπιση σημαντικών οικιστικών και βιοτικών αναγκών τους, ώστε να δρομολογηθεί η σχολική φοίτηση των παιδιών σε συνδυασμό με την γενικότερη απόλαυση των δικαιωμάτων τους.

- Μέσα από τη συνεργασία της κεντρικής διοίκησης, των δημοτικών υπηρεσιών, των εκπαιδευτικών αρχών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων χρειάζεται να εξευρεθούν λύσεις για την διασφάλιση ενός στοιχειώδους επιπέδου ζωής των παιδιών Ρομά και των οικογενειών τους, με παράλληλη μέριμνα για την διαμονή, την εργασία, την υγεία, την πρόνοια, την εκπαίδευση και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή.

¹⁰ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΟΛΟΓΙΑ. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ, Ιούλιος 2007

- Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης στις περιοχές που είναι εγκατεστημένοι καταυλισμοί Ρομά, θα πρέπει να λαμβάνουν ειδικά μέτρα για την ενημέρωση και διευκόλυνση των γονέων στην **έκδοση πιστοποιητικών** γέννησης των παιδιών τους.
- Η εγγραφή και η φοίτηση παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση πρέπει να διευκολύνεται με **ειδικά μέτρα** όπου απαιτείται, όπως ειδική προσχολική αγωγή, ευαισθητοποίηση και υποστήριξη των γονέων, εμβολιασμοί, δημιουργία τμημάτων σχολικής προετοιμασίας / υποδοχής, όταν διαπιστώνεται η ανάγκη τους, και διαρκής παρακολούθηση και επικοινωνία με τις οικογένειες στη διάρκεια της χρονιάς, ώστε να αποφεύγεται η σχολική διαρροή των μαθητών.
- **Κοινωνικές υπηρεσίες** και άλλοι φορείς διαμεσολάβησης πρέπει να επισκέπτονται και να υποστηρίζουν διαρκώς τις οικογένειες, για την έκδοση των αναγκαίων δημοσίων εγγράφων, τον έλεγχο της υγείας, τη διαμόρφωση περιβάλλοντος και απόκτηση μέσων που διευκολύνουν την προετοιμασία των παιδιών για τα μαθήματα του σχολείου. Επίσης να μεριμνούν για την προστασία των παιδιών από οποιαδήποτε μορφή παραμέλησης ή κακοποίησης.
- Το **οικονομικό βοήθημα** στις οικογένειες Ρομά που δίδεται με την εγγραφή των παιδιών τους στο σχολείο και λειτουργεί και ως κίνητρο για τους γονείς, δεν πρέπει να καταβάλλεται εφάπαξ στην αρχή του έτους, αλλά τμηματικά, διότι πολλά παιδιά σταματούν τη φοίτησή τους αμέσως μετά την καταβολή του.
- Οι εκπαιδευτικοί που τοποθετούνται σε τμήματα με μεγάλο ή αμιγή πληθυσμό μαθητών Ρομά θα πρέπει να λαμβάνουν **ειδική επιμόρφωση** και να έχουν εκπαιδευτικά βοηθήματα για την εκπαιδευτική στήριξη των μαθητών αυτών. Η διαρκής επικοινωνία τους με τους σχολικούς συμβούλους κρίνεται απαραίτητη.
- Η δημιουργία σχολείων με αμιγή πληθυσμό μαθητών Ρομά θα πρέπει να αποφεύγεται αν υπάρχει δυνατότητα πρόσμιξης με άλλους γειτονικούς πληθυσμούς, γιατί πολλές φορές οδηγεί στην γκετοποίηση. Από την άλλη θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά Ρομά να μιλούν τη μητρική τους γλώσσα και να αναφέρονται στις παραδόσεις τους. Κάθε σχολική μονάδα στην οποία φοιτούν μαθητές Ρομά θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένη κατά του κοινωνικού ρατσισμού, ώστε να αποφεύγονται τυχόν αρνητικές συμπεριφορές άλλων μαθητών ή γονέων σε βάρος τους.
- Τα σχολεία πρέπει να δείχνουν κατανόηση και να συνεργάζονται με τους γονείς όσο αφορά συνήθειες και εργασιακές τους υποχρεώσεις – όπως η μετακίνηση οικογενειών για εργασιακούς λόγους-, μεριμνώντας παράλληλα ώστε οι γονείς να αντιλαμβάνονται και να τηρούν τις υποχρεώσεις τους για την υποστήριξη της εκπαιδευτικής προόδου των παιδιών τους.

Ως προς την υποστήριξη της **εκπαιδευτικής και κοινωνικής ένταξης των μουσουλμάνων ανηλίκων της Θράκης**, ο Συνήγορος του Παιδιού διεξήγαγε αρκετές επισκέψεις στην περιοχή, επισκέφθηκε δημόσια και μειονοτικά σχολεία σε πόλεις και χωριά και Κέντρα Στήριξης του Προγράμματος Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων (ΚΕΣΠΙΕΜ) και συνεργάστηκε με Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και το Πανεπιστήμιο Αθηνών που υλοποιεί το

παραπάνω Πρόγραμμα. Από τις επισκέψεις και τις επαφές του στη Θράκη, ο Συνήγορος του Παιδιού έχει διαπιστώσει ότι:

- Οι μουσουλμάνοι μαθητές της Θράκης έχουν μεγάλο ενδιαφέρον για την εκπαιδευτική τους εξέλιξη, την Ελληνομάθεια και την προοπτική ένταξής τους στην Ελληνική κοινωνία, επιθυμώντας να ξεφύγουν από αντιπαραθέσεις και διακρίσεις που γεννώνται λόγω της θρησκευτικής τους ταυτότητας και λόγω προκαταλήψεων της κοινωνίας των ενηλίκων.
- Τα ΚΕΣΠΕΜ συνεισφέρουν σημαντικά στους παραπάνω στόχους και θα πρέπει να διασφαλιστεί η λειτουργία τους και μετά την ενδεχόμενη ολοκλήρωση του Προγράμματος μέσα από το οποίο δημιουργήθηκαν.
- Οι μαθητές και μαθήτριες των απομακρυσμένων περιοχών χρειάζονται ειδική υποστήριξη και ευκαιρίες ενημέρωσης και κοινωνικοποίησης.
- Τα Κέντρα Διάγνωσης Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΚΔΑΥ) της περιοχής θα πρέπει να στελεχώνονται και από άτομα που μιλούν τις τοπικές γλώσσες (πομάκικα – τούρκικα) ώστε να μπορούν να αξιολογούν καλύτερα τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών.
- Η Ελληνική Πολιτεία θα πρέπει να μελετήσει με προσοχή και σε συνεργασία με τους εκπροσώπους της μουσουλμανικής μειονότητας την εκπόνηση θεσμικών μέτρων για την εφαρμογή και προάσπιση των δικαιωμάτων των ανηλίκων, όπως προκύπτουν από τη Διεθνή ομώνυμη Σύμβαση και το λοιπό εθνικό δίκαιο, στην κατεύθυνση της ενιαίας έννομης τάξης. Επίσης θα πρέπει να προωθήσει τη δημιουργία κοινωνικών υπηρεσιών και δομών φιλοξενίας προσαρμοσμένων στις θρησκευτικές και γλωσσικές ιδιαιτερότητες της περιοχής και την αποτροπή της άσκησης πιέσεων σε ανήλικα κορίτσια να εγκαταλείπουν το σχολείο για να παντρευτούν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΑΝΑΦΟΡΕΣ 2003 – 2007 ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 2003-2007

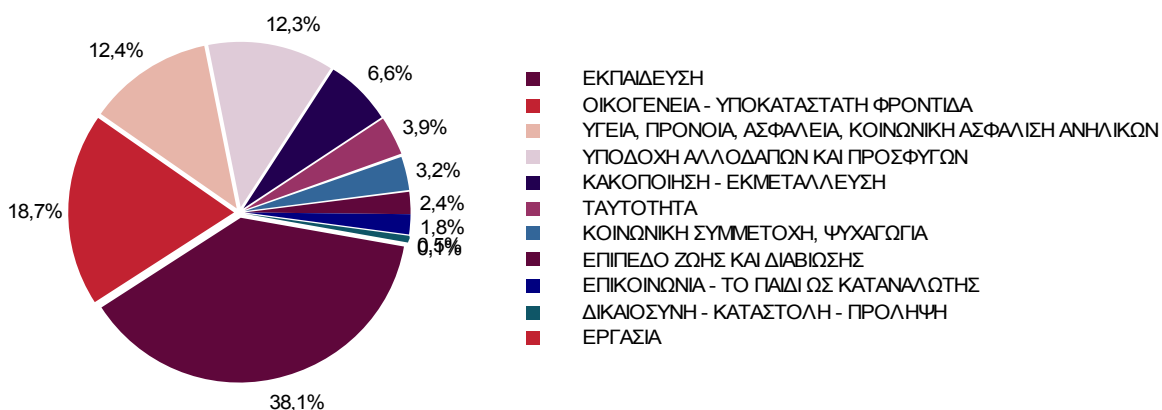
ΕΤΟΣ	ΝΕΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ
2003	90
2004	230
2005	240
2006	299
2007*	321
ΣΥΝΟΛΟ	1180

Έως 30.11.2007

Ο αριθμός των αναφορών για θέματα δικαιωμάτων του παιδιού αυξάνεται ετησίως με ρυθμό της τάξης του 10-12%.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 2003-2007

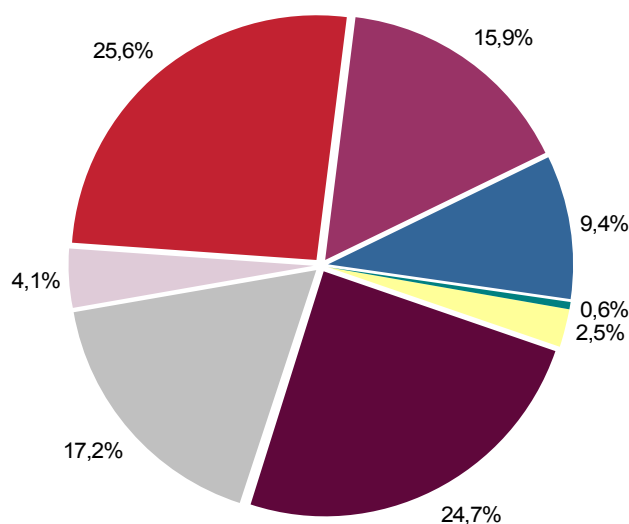
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	38,14%
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ - ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ	18,71%
ΥΓΕΙΑ, ΠΡΟΝΟΙΑ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	12,40%
ΥΠΟΔΟΧΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ	12,28%
ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ – ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	6,56%
ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	3,93%
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ, ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	3,22%
ΕΠΙΠΕΔΟ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ	2,38%
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΩΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ	1,79%
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ - ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ - ΠΡΟΛΗΨΗ	0,48%
ΕΡΓΑΣΙΑ	0,12%

Οι παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού στην εκπαίδευση (38,1%) και στην οικογένεια – υποκατάσταση φροντίδα (18,7%) αποτελούν περισσότερο από το ήμισυ των υποθέσεων του Συνηγόρου του Πολίτη για θέματα δικαιωμάτων του παιδιού. Επίσης, σημαντικός είναι ο αριθμός των υποθέσεων για ζητήματα υγείας και πρόνοιας, καθώς και υποδοχής και μεταχείρισης ανήλικων αλλοδαπών μεταναστών και προσφύγων.

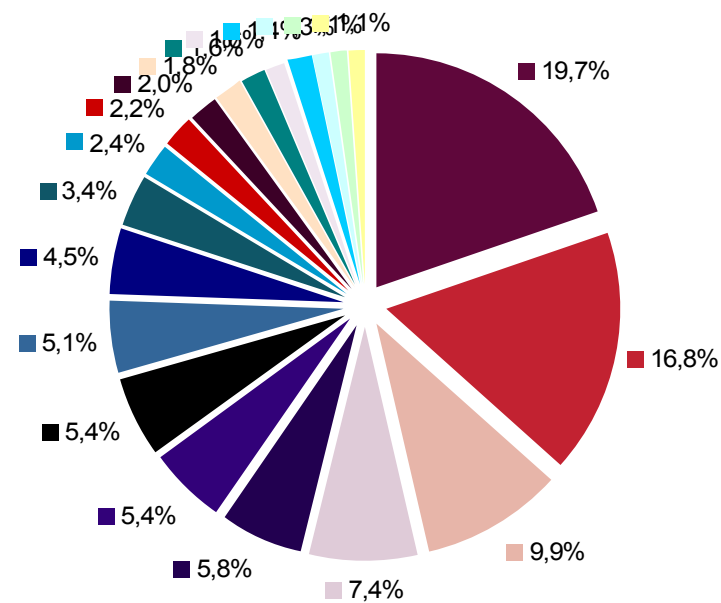
ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η εκπαίδευση και ιδιαίτερα τα ειδικά μέτρα υποστήριξης αδυνάτων και ΑΜΕΑ στην εκπαίδευση είναι οι θεματικές που συγκεντρώνει τις περισσότερες αναφορές προς το Συνήγορο του Πολίτη για θέματα δικαιωμάτων του παιδιού τα πρώτα 4 έτη λειτουργίας του θεσμού του Συνηγόρου του Παιδιού.

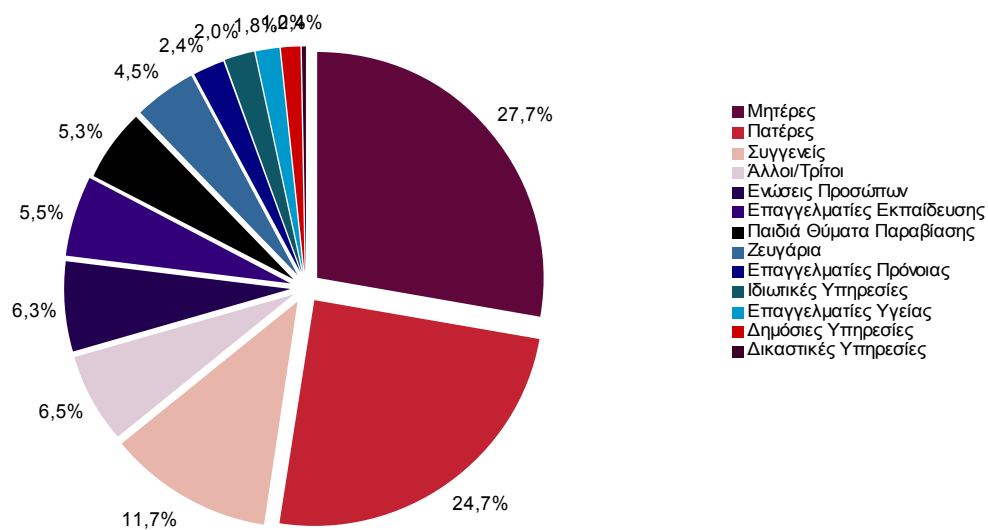
- Σκοποί και περιεχόμενο της εκπαίδευσης (πρόγραμμα, περιεχόμενο ύλης, αντισταθμιστική, διαπολιτισμική)
- Πρόσβαση στην εκπαίδευση (εγγραφή, πρόσβαση)
- Οργάνωση (ωράριο, συνθήκες λειτουργίας, προσωπικό, μετεγγραφές, εξετάσεις, εκδρομές, λοιπές δραστ.)
- Φοίτηση (σχολική αποχή, σχολική διαρροή)
- Ειδικά μέτρα υποστήριξης αδυνάτων στην εκπαίδευση (ενισχυτικές τάξεις, ΚΔΑΥ, υπηρεσίες στήριξης, κ.ά)
- Συνύπαρξη (σχέσεις μεταξύ μαθητών, με καθηγητές, πειθαρχία, μεταχείριση, διακρίσεις)
- Υποδομή (εγκαταστάσεις, σχολικά κτίρια, βιβλία, υλικοτεχνική υποδομή, συμπληρωματικές υπηρεσίες)
- Υποτροφίες

ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 2003-2007

- ΣΔΠ 28. Δικαίωμα στην εκπαίδευση
- ΣΔΠ 05 & 18. Γονεϊκός ρόλος και ευθύνη
- ΣΔΠ 10. Οικογενειακή επανένωση
- ΣΔΠ 09. Χωρισμός από τους γονείς
- ΣΔΠ 23. Προστασία παιδιού με ειδικές ανάγκες
- ΣΔΠ 19. Προστασία από βία, εγκατάλειψη, εκμετάλλευση
- ΣΔΠ 27. Ανάπτυξη παιδιού - Δικαίωμα για ένα κατάλληλο επίπεδο ζωής
- ΣΔΠ 07. Δικαίωμα του παιδιού στο όνομα - ταυτότητα και στην ιθαγένεια, να γνωρίζει τους γονείς του
- ΣΔΠ 29. Στόχοι και περιεχόμενο της εκπαίδευσης του παιδιού
- ΣΔΠ 16. Σεβασμός της ιδιωτικής ζωής
- ΣΔΠ 20. Εναλλακτική επιμέλεια: Ιδρυματική φροντίδα
- ΣΔΠ 31. Δικαίωμα στην ανάπαυση και το παιχνίδι
- ΣΔΠ 02. Διάκριση ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα τη θρησκεία...
- ΣΔΠ 35. Απαγόρευση απαγωγής, πώλησης και εμπορίας παιδιών
- ΣΔΠ 22. Προστασία παιδιών - προσφύγων
- ΣΔΠ 24. Δικαίωμα στην υγεία και στις ιατρικές υπηρεσίες
- ΣΔΠ 17. Ρόλος και ευθύνη των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας
- ΣΔΠ 12. Σεβασμός στις απόψεις του παιδιού
- ΣΔΠ 11. Αθέμιτες μετακινήσεις και μη επάνοδος
-

ΠΟΙΟΙ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΥΝ ΣΤΟ ΣΥΝΗΓΟΡΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 2003-2007

ΕΙΔΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΟΙ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΣΥΝΗΓΟΡΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 2003-2007

